

fri for en „Præsident“ her i Salen og fik en „Formand“, vi bleve fri for at stille „Amendementer“ og kunne stille jævne „Ændringsforslag“, vi fik udelukket „subsidiære Amendementer“ for at kunne gøre „Ændringsforslag“, vi bleve i Stand til at virke i „Udvalg“ og sad ikke længer i „Komiteer“. En hel Række af de for os gængse parlamentariske Ord skriver sig fra de sproglige Bestræbelser, som ved den Beslighed udfoldedes, og i senere Aaringer har atter og atter den samme Sag staaet paa Dagsordenen snart mere højlydt, snart i mere stille Toner. Man har talt om Sagen her i Tinget, og man har nedsat Udvalg, der særlig havde til Opgave at vaage over den sproglige Side af Lovudformningen. Men nu har i adskillige Aar, saa vidt Forespørgerne stønne, Sagen ligget stille hen, og der kunde vel derfor nok være Anledning til igen at tænke paa og søge at faa et villigt Øre for denne Sag, som dog har sin Betydning i forskellige Retninger. Den har for det første Betydning overfor selve Mødermaalet, selve Sproget. Hvad Love end ellers ere, saa ere de samtidig en Række literære Mindesmærker, en Tidsalder sætter sig selv og overleverer til Fremtiden som Vidnesbyrd om det Kulturtrin, paa hvilket et Slægtled har staaet, og Dommen over den Udvikling, Tiden har naaet, vil hente mange af sine Bevisgrunde fra selve det Sprog og den Form, i hvilke Lovene ere komne frem. Jo mere Klarhed, jo mere Overstuelighed der præger dem, desto mere vil man have Indtryk af, at det var en Tidsalder, der vidste, hvad den vilde, og forstod at forme sine Tanker. Naar Lovene blive et Stykke Tidshistorie, et sammentrængt Billede af Samfundstilstandene, gælder det om, at hver enkelt Lov staar som et lille klart og gennemsigtigt Kunstværk, i hvilket et enkelt Samfundsforhold har faaet lovæssig Behandling, et Kunstværk, der deler den Egenskab hos ethvert literært Kunstværk at det hverken giver for meget eller for lidt, og at hvert Ord i det staar paa sin rette Plads. Men ikke alene af Hensyn til Mødermaalet og Literaturen har Formen i vor Lovgivning sin Betydning; i praktisk Henseende spiller det en overordentlig stor Rolle for Befolkningen, at Lovene netop i den Hen-

seende ere, som de skulle være. Hele vor Forfatning, hele vor politiske Opgave gør Krav paa, at alt, hvori det offentlige Liv finder sit Udtryk, er saaledes præget og stemplet, at den store Befolkning er i Stand til at finde sig til rette deri, finde sine Tanker gennemførte deri, og saaledes i Stand til, hvor dens Interesse driver den dertil, med sikker Fortsættelse at gribe ændrende ind. Og dernæst er der den Ting at nævne, at naar man forlanger Sydighed mod Lovene af alle, selv den jævreste Mand, og ikke tager mod nogen Undskyldning overfor Domstolene, nogen Undskyldning, der gaar ud paa, at man ikke har kendt eller forstaaet Loven, saa ligger deri for Lovgivningsfaktorerne en Forpligtelse til at udforme Lovene saaledes, at de ingen Banstigeligheder frembyde for Fortsættelsen, og at hver Mand i Folket kan føle sig hjemme i Lovgivningen og dens Tankegang, føle, at Lovene ikke blive til for de lærdes Skyld, føle, at Loven er bleven til ogsaa for hans Skyld; thi det er ikke for de lærdes, men netop for Lægmands Skyld, at Loven ser Lyset, og dens bedste Stæbne vil være, om den kan blive til en Folkelæsning rundt omkring i Landets Hjem. Det bør være den ledende Tanke for dem, der udarbejde de Love, et Folk skal lyde. Jeg tror imidlertid, og mine Medforespørgere tro det samme, at de Forordninger, der ud fra saadanne Betragtninger kunne stilles til Lovgivningen, ikke gennemføres efter den ønskelige Maalestok for Øjeblikket.

Jeg skal søge at indordne de Fejl, der forskillige Brud paa denne naturlige Forpligtelse, der findes i Lovene, under forskellige Synspunkter. Det offentlige giver ikke saa faa Penge ud til Skoler for den opvoksende Slægt, og blandt de Midler, der bruges til at opdrage den, er netop ogsaa en stadig fuldommere Uddannelse i Brugen af Mødermaalet. Det forekommer mig da, at den samme Offentlighed, som giver saa meget ud til bedste for Opvo-ningen af denne Opgave, ogsaa har en Forpligtelse til ikke at officiell Vej at nedbryde, hvad der rundt omkring i Skolerne er lagt en god Grund til; det kan kun lidt hjælpe at give med den ene Haand, naar man tager igen med den anden. Jeg mener derfor, man bør forlange fjærnet fra Lovene